

AZ OKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM SZEMLELTETŐ FILMKIRENDELTSÉGE
filmdia sorozatából

35. szám

ANTARKTISZ.

Földrajzi diasorozat: 13.

Készült: 1952. évben.

1. Az antarktisz térképe. A déli sarki föld, a hatodik földség 14 mill. km²-nyi területének partvonalait a jégtakaró miatt a legtöbb helyen csak hozzávetőlegesen tudták feltérképezni a kutatók.
2. A Déli-Sark. A Sarkot először Amundser érte el és tűzte ki emberi kutatás és megismerés minden akadályt legyőző zászlaját.
3. A Ross tenger peremvidéke. A Déli-sark jégfalát látjuk a tenger felől. A meredek falon a pusztulás szép formái láthatók. A fal tetején magas fensikban folytatódik a jégtakaró.
4. A jégtakaró pereme. Ugyancsak a Ross-tenger jégtakarójának meredek falát látjuk. Mindenütt ilyen elvégződésű ez a hatalmas jégtakaró.
5. Az antarktisz fensikpereme. Az Antarktisz magas, belső fensikjének hegypereme tűnik elő a hó és jégtakaró alól. Előtérben a Liv-gleccser, melynek repedezettsége feltűnő.
6. Sziklacsucok. Az Antarktisz fensikjából tekintélyes ormok, sziklacsucok emelkednek ki az állandó hó és jégborította környezetből. A jeges hó helyenként "eresen" simára csiszolta a sziklákat.
7. Erebusz. A Déli-sark egyik tűzhányója. Hegykupját állandóan hó fedi. Az előtérben a Byrd expedíció tagjai.
8. Az erebusz krátere. Az arányokat a kráter szélén álló embercsoport /négy alak/ jól szemlélteti.
9. A Déli-Sark szigetei. A Déli-sark szigetein is gyakori a jégtakaró. A Coronation szigeten /Dél-Orkney csoportban/ alig bukkan elő néhol a szikla. A jég meredek elvégződése itt is megvan.
- 10.a. A Déli-Sark szigetei. Kerguelen szigeten az eltűnt jégtakaró munkáját vásott sziklák és morénatörmelékek tanúsítják. A keményebb kőzetrészek magasabban maradtak meg. A sziget mellett a háttérben jégcsiszolta, alacsony sziklaszigetek, sérek láthatók.
- 10.b. A Déli-Sark szigetei. A szigeteken gyakori a vulkánosság is. A Sandwich szigetcsoport Saunders szigeten kialakult vulkán eltört krátere maradt meg. A megmaradt fél kürtöt a megmerevedett láva tölti ki.

11. A parti jégtakaró végződése. A tengerbe nyuló jégtakaró vízben levő részét megemeli a tenger és az letöredezik. Így indulnak el a tengeráramlásokkal a jéghegyek.

12. Táblás jéghegy. A jégtakaró pereméről leszakadt táblás jéghegy uszik az antarktikus tenger áramlásában.

13. Napsütötte jéghegy. Az uszó jéghegyet a napsütés különféle alakúra olvasztja.

14. Uszó jéghegyek. Az uszó jéghegyek aránylag lassan haladnak. Előrehaladásukat a befagyó tenger nehezíti.

15. A jéghegy merülése. A jéghegy $1/9$ része áll ki a vízből, $8/9$ része a víz alatt van. A víz feletti rész a napsütés, csapadék és hullámok hatására gyorsan pusztul. Képünk a jéghegy víz feletti részét mutatja képzeletben a pesti síkságon.

16. A jéghegy merülése. Az előbbi jéghegy teljes egészében. A víz alatti rész sokkal hatalmasabb, mert hideg tengervíz is óvja a gyors olvadástól. A hajózásra külön veszedelmet jelentenek a jéghegyek sokszor több 100 méterre előrenyúló ábráziós párkányai. /A Titanic katasztrófáját is ez okozta./

17. Szubantarktikus növényzet. A Szubantarktisz szegényes, alacsony növényzetét látjuk egy pingvin-zsírolvasztó állomáson.

18. Pingvinek. Az Antarktisz igazi jellemző állatai a pingvinek. Egyik fajtája 1 m magasra is megnő és 35-40 kg a súlya. Lábán uszohártya van, csőre éles támadó fegyver. Másik fajtája kisebb, de kitartóbb és harciasabb. A pingvinek kitűnően usznak.

19. Elejtett bálna. A sarki tengert gyakran keresik fel a bálnavadászok. Képünk egy hatalmas elejtett bálnát mutat.

20. Elejtett bálnák. A nagy zsákmány számbavétele. Ma már a zsákmányt a hajón fel is dolgozzák. A Szovjetunió ilyenfajta hajói egyben nagy feldolgozó üzemek is. Mire a hajó a kikötőbe ér, a zsákmányt teljesen feldolgozzák a szorgos kezek.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos